

קונטרס

וְחַי בָּהֶם

יגלה את מעלת האדם הזוכה להתחזק בזה
העולם, ואיננו נשבר משום דבר.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר עַל תּוֹרָה אָמְרוּ
(יומא פה:): "וְיָחִי בָהֶם" — וְלֹא שְׂיָמוּת בָּהֶם;
כִּי הַתּוֹרָה מְחַיֶּה אֶת הָאָדָם, וּמִי שְׂזוֹכָה
לְהִיּוֹת דְּבוּק בַּתּוֹרָה, הַתּוֹרָה מְחַיֶּה אוֹתוֹ,
וּמְכַנִּיסָה בּוֹ תְקִנָּה, אֲשֶׁרִי הַדְּבוּק בַּתּוֹרָה
תָּמִיד.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתמ)

קונטרס

וְחֵי בָהֶם

.א.

מעלת הזוכה להתחזק באמונה פשוטה

בני ובנותי היקרים! אנו נמצאים עכשו במצב מאוד מאוד קשה, עם ישראל אינם יודעים מה לעשות ואל מי לפנות. והנה הקדוש-ברוך-הוא שולח לנו בכל דור ודור צדיקים, אשר הם מחזקים ומעודדים ומשמחים את נשמות ישראל. וגם בדור הזה שלח לנו הקדוש-ברוך-הוא את רבנו ז"ל, אשר הוא מחזק ומעודד ומשמח את נשמות ישראל, ומדריך אותנו בדרך נכונה, איך לחזור אליו יתברך. כי סוף כל סוף חכמינו הקדושים צפו וראו מה יהיה בסוף הגלות, עד שבאו להסכמה מחלטת (עי' סוטה מח:), שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, יהודי אין לו על מי לסמוך אלא על הקדוש-ברוך-הוא. ברגע שאדם בוטח רק בבורא יתברך שמו, כל חזיו כפר חיים אחרים

לְגַמְרֵי; כִּי אָנוּ רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם, שְׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם כָּל-כָּף הַרְבֵּה מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, צָרוֹת מְשֻׁנוֹת, עַד שֶׁאֵין הֵיכָן לַפְּנוֹת רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחֲוֹת כֹּט): כָּל הַתּוֹלָה בְּטַחֲוֹנוֹ בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֲרֵי לוֹ מַחֲסֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלַעוֹלָם הַבָּא; כְּשֶׁאָדָם בּוֹטֵחַ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא יִתְבָּרַךְ מֵגֵן עָלָיו בְּזֶה וּבַבָּא גַם יַחַד. מִדַּת בְּטַחֲוֹן לְבִטּוֹחַ בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵין דָּבָר יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי כְּשֶׁאָדָם בּוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הַחַיִּים שְׁלוֹ כָּבֵר חַיִּים אַחֲרָיִם לְגַמְרֵי, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְבִטּוֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵלָא כְּשֵׁיִשׁ לְאָדָם אֲמוּנָה, כִּי לְמָה בּוֹטֵחַ בֵּה? מִחֲמַת שְׂיֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט, אֲזִי שֵׁם בְּטַחֲוֹנוֹ רַק בִּיָּדָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִשְׁלֵיף עָלָיו יִהְיֶה, וְאִז חַיָּו חַיִּים אַחֲרָיִם לְגַמְרֵי. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (יּוֹמָא פּה): עַל הַפְּסוּק (וַיִּקְרָא יח, ה): "וְחַי בָּהֶם", וְלֹא שְׂיָמוֹת בָּהֶם; הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן לָנוּ אֶת הַמְּצוּוֹת, כְּדֵי לְהַזְכִּיר עֲצֻמְנוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים קיט, פו): "כָּל מְצוּוֹתַיִךְ אֲמוּנָה", הַמְּצוּוֹת שְׁאָנוּ מְקַיְמִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, זֶה כְּדֵי לְבַנּוֹת לָנוּ אֶת הָאֲמוּנָה, שְׁאָנוּ עוֹשִׂים אֶת רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ! וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת בְּטַחֲוֹן, סִימָן ד'), עַל-יָדֵי אֲמוּנָה יָבוֹא לְבִטּוֹחֹן; כִּי מִי שֶׁמְאַמֵּין בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא בּוֹטֵחַ בּוֹ. וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ

הקדושים (ברכות כה:): לא נתנה למלאכי השרת, אלא לעם ישראל, כדי להתקרב יותר ויותר אליו ותברך. ולכן אשרי האדם שזוכה לקיים מצוותיו ותברך, ולעשות רצונו ותברך, ומרגיל עצמו לדבר אליו ותברך, שכל זה נקרא "וחי בהם" זו נקראת חיות, כשיהודי מאמין בהקדוש-ברוך-הוא ומדבר עמו, ומספר לו ותברך כל אשר מעיק לו, זו החיות האמתית, ואדם זה אינו מפחד משום דבר. כי לפני שנכנס באדם בטחון, הוא מפחד מכל דבר. ובפרט בעתים הללו, שבכל יום ויום אנו שומעים פגועים, הריגות, אלימות, שחיתות, גנבות, ואדם מתירא — מה יהיה?! אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות בטחון, סימן א'): מי שיש לו בטחון, אין לו שום פחד. וכן אומר הנביא (ישעיה יב, ב): "אבטח ולא אפחד"; אבל להגיע לבטחון אי אפשר, אלא על-ידי אמונה, ככל שיודע שהקדוש-ברוך-הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין, יותר נבנית אצלו האמונה, ונתבסס אצלו הבטחון. ואף שהצדיקים חוזרים על דבר זה פעמים אין מספר, עדין לא מספיק, כי בכל רגע שאנו מדברים מאמונה, אנו מקימים מצות עשה של יחוד הוי"ה, בזה שאנו מדברים מהשם ותברך, נבנית לנו האמונה, בזה שאנו מדברים מהשם ותברך, אנו ממשיכים אותו ותברך אלינו. ולכן אומר

רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוֹתֵר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן מד): הָאֱמוּנָה תּוֹלָה
 בְּפֶה הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט, ב): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ
 בְּפִי", עַל-יְדֵי שֶׁמְדַבְּרִים הָאֱמוּנָה בְּפֶה, זֶה בְּעֶצְמוֹ
 אֱמוּנָה, וְזֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֶקֶר דְּבוּרֵינוּ; כִּי סוֹף כָּל סוֹף
 אֵין לָנוּ רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹאֵן אָנוּ שְׂבִים? רַק
 אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְסוֹף כָּל סוֹף מִי מַחֲיָה אוֹתָנוּ?
 רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי הָאָדָם שֶׁמְדַבֵּר תָּמִיד
 רַק מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר זֶה יַעֲזוֹר לוֹ לְעֵבֶר עַל כָּל
 הַפְּחָדִים. וְלִכֵּן אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת בְּטַחֲוֹן, סִימָן
 ט'): עַל-יְדֵי בְּטַחֲוֹן נִצּוֹל מִדְּאָגָה; כִּי עַל-יְדֵי בְּטַחֲוֹן
 בְּבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֵינוּ הוֹאֵג דְּאֵגוֹת חֲנָם, אֶלָּא יוֹדֵעַ
 שְׁנִמְצָא בְּיָדַיִם טוֹבוֹת — בְּיָדָיו יִתְבָּרַךְ. וְלִכֵּן לֹא בְּחֲנָם
 שְׂאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ה'): כָּל מִי
 שְׂבוֹטֵחַ בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זוֹכֵה לְהִיּוֹת פְּיוּצָא בּוֹ;
 אָדָם הַבוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִכְלָל לְגִמְרֵי בְּאֵין סוֹף
 בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן מָה זֶה "וְחַי בָּהֶם" שְׁנֹאֵמֵר בַּתּוֹרָה?
 שֶׁהַתּוֹרָה מַחֲיָה אוֹתָנוּ, אִם אָנוּ שְׂמִים לֵב הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב
 מִיְהוּ נוֹתֵן הַתּוֹרָה — הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן יֵשׁ לָנוּ
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרַכַּת הַתּוֹרָה, שְׁאָנוּ מְבָרְכִים עַל הַתּוֹרָה,
 שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָנוּ. וּכְדָגְמַת אָדָם שֶׁלִּפְנֵי
 שְׂאוֹכֵל אֵיזָה מֵאֲכָל — מְבָרַךְ בְּרַכָּה, וְכָל מֵאֲכָל
 שֶׁחָבִיב עָלָיו, וְרוֹצֵה לְאָכְלוֹ — צָרִיךְ לְבָרַךְ תַּחֲלָה.

כְּמוֹ-כֵן הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם צְרִיכִים לְבָרֵךְ
עָלֶיהָ מִחֲדָשׁ בְּרֻכּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (עֵין רַש"י דְּבָרִים ו, ו): בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֵינוּ
כְּחֲדָשִׁים, הַתּוֹרָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת אֶצְלָנוּ בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה,
הַאֲמוּנָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת אֶצְלָנוּ בְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וְרִגַע
כְּחֲדָשָׁה, אָנוּ מְאֲמִינִים בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְצְרִיכִים
לְהִתְחַדֵּשׁ בְּזָה, לֹא שְׁאֲנֵי יוֹדֵעַ כָּבֵר וְכוּ', אֶלֶּא אֵינְנֵי
יוֹדֵעַ כְּלוּם, עֲכָשׁוּ אָנִי מִתְחִיל מִחֲדָשׁ. וְלָכֵן אוֹמְרִים
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֵין רַש"י דְּבָרִים כו, טז) עַל קְבֻלַּת הַתּוֹרָה:
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֵינוּ כְּאִלוּ הַיּוֹם הַזֶּה נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ
בְּבְרִית; כָּל יוֹם וַיּוֹם אָדָם צָרִיךְ לְהִרְגִישׁ, שֶׁהֵינָה מְקַבֵּל
אֶת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ, וְאִם אָדָם הוֹלֵךְ בְּצוּרָה כְּזוֹ, עָלִיו
נֵאמַר: "וְחֵי בָהֶם", חֲיִיו עִם אֲמוּנָה, הוּא מְדַבֵּר אֶל
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְשִׁיחַ וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כָּל
אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ. אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבָר חָשׁוּב מְזָה, כְּמוֹבֵא
בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כה):
הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה מֵהַכֹּל; דֵּהֵינוּ שְׂאָדָם
יִרְגִיל עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר
אִישׁ אֶל רַעְהוּ וְהֵבֵן אֶל אָבִיו, אֲשֶׁר אֵין דְּבָר חָשׁוּב
מְזָה; כִּי כָּל יְהוּדֵי נְאֻצְלָה נִשְׁמָתוֹ מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת,
וְנִמְשַׁכְתָּ תָּמִיד אַחַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲבָל אֵינוּ יוֹדֵעַ
הַדָּלֶת וְהַפֶּתַח אֵיךְ נִכְנָסִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים

בְּכָל פַּעַם שְׁבַנֵי-אָדָם אוֹמְרִים: הֲלוֹאֵי הֵייתִי נִכְנָס אֶל הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, וּמְדַבֵּר עִמּוֹ וּמְסַפֵּר לוֹ הַכֹּל, אוֹמֵר רַבְנוּ ז"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פד): הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהִכָּנס אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זֶה הַפֶּה שֶׁלָּךְ, אִם אָדָם שׁוֹמֵר עַל פִּיו לֹא לְדַבֵּר שְׁטוּת, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, עִם הַפֶּה הַזֶּה מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי נִכְנָס אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עַיֵן תַּנְחוּמָא וַיְרָא ח'): אֵינִי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲפִץ לְחַיֵּב שׁוֹם בְּרִיָּה, אֶלָּא מְבַקֵּשׁ שְׂשִׁיתְפִּילּוּ בְרִיּוֹת לְפָנָיו וַיִּקְבְּלֵם; הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ רוֹצֵה לְנַקֵּם בָּנוּ, אֶלָּא חֲפִץ לְשַׁמֵּעַ קוֹלֵנוּ, וְלָכֵן שׁוֹלַח לָנוּ כָּל-כֶּף הַרְבֵּה צָרוֹת וַיְסוּרִים, כְּדֵי שְׁנַתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַל-כֵּן הִגִּיעַ הַזְּמַן, בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְּקָרִים! שְׁנַתְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה הַעֲמֻקָּה שְׁאָנוּ יֹשְׁנִים, עַד מְתֵי נִשְׁמָע בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה פְּגוּעִים? ! אוֹמֵר רַבְנוּ ז"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סא), שֶׁהַשְּׁבָעִים שָׁנָה גַם-כֵּן פּוֹרְחִים כְּרַבֵּעַ שָׁעָה, הֵנָּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן, וְהֵנָּה אָנוּ יוֹצְאִים מִפֶּה, וְלָכֵן לָמָּה לָנוּ לְהִתְפַּחַד כָּל-כֶּף מְכַל דְּבָר? ! הֲלֹא יְמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, וְאוֹמְרִים עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צו, סִימָן ב'): "כְּצֵל יְמֵינוּ עַל הָאָרֶץ" (דְּבָרֵי-הַיָּמִים-א' כט, טו), וְהֲלוֹאֵי כְּצֵלוֹ שֶׁל כְּתָל, אוֹ כְּצֵלוֹ שֶׁל אֵילָן, אֶלָּא כְּצֵלוֹ שֶׁל עוֹף בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עָף; הַזְּמַן כָּל-כֶּף פּוֹרַח,

כְּצֹפֹר הַעֲפָה, וּמְנִיחָה צֵל, וְהַצֵּל עוֹבֵר כְּהֶרֶף עֵינַי. מִי
שְׁחִי בְתַחוּשָׁה כְּזוֹ, שֶׁהַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל,
וּמִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ בְּטַחֲוֹן חֲזֵק, חַי חַיִּים נְעִימִים. לָכֵן
אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת בְּטַחֲוֹן, סִימָן יב): מִי שֵׁשׁ לוֹ
בְּטַחֲוֹן לֹא יִתְקַצְרוּ יָמָיו; כִּי עֵקֶר הַקְּצוּר יָמִים בָּא
מִחֲמַת שְׂאֵדָם מְכַנִּים בְּעֲצָמוֹ פְּחָדִים — מֵה וְאֵיךְ יִהְיֶה.
אֲבָל אִם אָדָם חֲזֵק בְּאַמוּנָה בְּבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ —
עוֹבֵר עַל הַכֹּל. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ שׁוֹחֵר
טוֹב, תְּהִלִּים לב) עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים לב, א): "רַבִּים מְכַאוּבִים
לְרָשָׁע, וְהַבוֹטֵחַ בַּהֲוִיָּה חֲסֵד יְסוּבְכֵנוּ", אֲפֹלוּ רָשָׁע
וּבוֹטֵחַ בַּהֲוִיָּה — חֲסֵד יְסוּבְכֵנוּ; כָּל-כֶּף גְּדֻלָּה
רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲפֹלוּ אִם אָדָם הוּא רָשָׁע, אֲבָל אִם
בוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִשְׁפִּיעַ עָלָיו חֲסֵד.
אָדָם שֶׁחָטָא וְעָשָׂה מֵה שֶׁעָשָׂה, וּמְחַלֵּט לְשָׁנוֹת רַע
מִעֲשָׂיו וְלָשׁוֹב בְּתַשׁוּבָה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ
וּמִמְשִׁיךְ עָלָיו יְשׁוּעוֹת, עַד כְּדֵי כֶּף שְׂאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְטָא רַבְתֵּי מַד): כִּיּוֹן שְׂאֵדָם מְהִרְהֵר בְּלִבּוֹ
לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, מִיָּד הוּא עוֹלָה לֹא עַד עֲשָׂרָה מֵיָּלִין,
וְלֹא עַד עֶשְׂרִים מֵיָּלִין וְלֹא עַד מֵאָה מֵיָּלִין, אֲלָא עַד
מֵהֵלֶךְ חֲמֵשׁ-מֵאוֹת שָׁנִים, וְלֹא עַד רִקִּיעַ רֵאשׁוֹן וְשָׁנִי
וְשְׁלִישִׁי, אֲלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד תַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד; כָּל-כֶּף
גְּדֻלָּה רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ. וְלָכֵן הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּקְחָה עֲצָמֵנוּ

בְּיַדֵּינוּ, וְנִתְחִיל לְדַבֵּר אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכָל צָרְכֵינוּ נִבְקֶשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ, וְזֶה יַעֲזֹר לָנוּ לַעֲבֹר עַל הַכֹּל.

ב.

מעלת הזוכה להיות תמיד בשמחה ולהתבודד לפניו יתברך

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בְּזֶה שְׂאָדָם מִתְחַזֵּק לְדַבֵּר אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נִכְנָסֶת בּוֹ שְׂמֵחָה עֲצוּמָה, כִּי יֵשׁ לוֹ אֶל מִי לְפָנוּת. כִּי לְפָנָי שְׂאָדָם שָׁב בְּתִשׁוּבָה, הוּא מְסֻתוֹבֵב כְּמֵת, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, כְּמֵאֲמָרַם ז"ל (בְּרִכוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, אֵינָם יוֹדְעִים מָה עֵרָף יֵשׁ לְחַיֵּיהֶם, עַד שֵׁישׁ בְּנֵי-אָדָם הַמִּתְלוֹנְנִים וְקוֹבְלִים: לָמָּה נִבְרָאנוּ? לָמָּה הִצָּרְכּוּ הוֹרֵינוּ לְהִבְיָאנוּ לְזֶה הָעוֹלָם? אֵינן לָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם כְּלוּם! כָּל זֶה בָּא מִחֲסָרוֹן אֲמוּנָה, כִּי אִם אָדָם הָיָה מְלֵא אֲמוּנָה, הָיָה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַבְּרִיאָה זֶה אֱלֻקוֹת, מָה שְׂאָנוּ רוּאִים, שׁוֹמְעִים וּמְרַגִּישִׁים — הַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת, כִּי הוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגִבֵּי אֵינן סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֲזִי כָּל דְקָה וְשִׁנְיָה הִיְתָה לוֹ תִאֲוָה לְהִיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי יָכוֹל בְּמוֹ עֵינָיו הַגְּשָׁמִיּוֹת וְהַחֲמָרִיּוֹת לְרִאוֹת בְּזִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרַךְ, כְּמוֹבֵא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן

וְחֵי בָהֶם

ערה

א), שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי נִבְרָא לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דְבָר עַל הַשֶּׁכֶל שֵׁישׁ בְּתוֹכוֹ, לְהִתְבּוֹנֵן מִי מַחֲיָה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה? הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִז הַחַיִּים אַחֲרַיִם לְגַמְרִי, וְאָדָם תָּמִיד שִׂמַּח וּמְשַׂמַּח אֶת אַחֲרַיִם, אֲשֶׁר אֵין מִצְוָה גְדוּלָה יוֹתֵר מִלְשִׂמַּח אֶת הַבְּרִיּוֹת. וְאִיךָ זוֹכִים לָזֶה? קֹדֶם צְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּעֶצְמוֹ בְּשִׂמְחָה. אָבֵל כְּפִי פְגִיעֵי וּמְקַרֵי הַזְּמַן שְׂעוּבָר עַל כָּל אֶחָד מֵאַתְנוּ, קִשָּׁה וְכָבֵד מְאֹד לְשִׂמַּח, וְלִכֵּן צְרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּכַח עַל הָעֲצוּבוֹת וְהַדְּכָאוֹנוֹת, וְלְהַכְרִיחַ עֲצֵמֵנוּ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כ"ד), שְׂזוֹ הָעֲבוּדָה הֵכִי קִשָּׁה לְאָדָם — לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְצְרִיכִים לְהַכְרִיחַ עֲצֵמוֹ בְּכָל הַכּוֹחַ, וְאֶפְלוּ בְּגִשְׂמִיּוֹת הַרוּפָאִים אוֹמְרִים, שְׁכָל הַמַּחְלוֹת הֵן רַק מַחֲמַת עֲצוּבוֹת וְדִכְאוֹן, שְׂזֵה מְבִיאוֹ לְעֲצָלוֹת, שְׂעוּזָב עֲצֵמוֹ וְלֹא רוּצָה לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה, אֵינוֹ רוּצָה לְהִתְעַרֵב בְּשׁוּם עֲנִיָּן, אֵינוֹ רוּצָה לְדַבֵּר עִם אִישׁ, נִכְנָס בְּתוֹךְ תּוֹכוֹ, יוֹשֵׁב בְּחֶדֶר בּוֹדֵד, הַכֹּל אֶצְלוֹ שְׂחוֹר, אֵינוֹ רוּצָה שׁוּם אוֹר בְּקִצָּה הַמְּנַהֲרָה, אֲשֶׁר זֶה בָּא רַק מִחֶסְרוֹן אֲמוּנָה, כִּי אִם אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ אִיךָ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, הָיָה מִתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו וְלִשְׁפֹּף לְפָנָיו שִׂיחוֹ, וְשִׂמַּח בְּשִׂמְחָה אֵין סוּפִית. לָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים ק): בְּשִׂעָה שְׂאַתָּה עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל, יְהֵא לְבָךְ שִׂמַּח,

שנאמר (תהלים ק, ב): "עבדו את ה' בְּשִׂמְחָה"; השמחה זו הגאולה. אבל צריכים לזכור, שחכמינו הקדושים אומרים (תנחומא שמיני ב'): אין השמחה ממִתְּנַת לְאָדָם, לא כֵּל מִי שְׂשִׂמַח הַיּוֹם — שְׂמַח לְמַחֵר. אָדָם חוֹשֵׁב — הֵן אִמֶת שְׂזָהוּ דְּבַר נִפְלָא מְאֹד לְהִיּוֹת שְׂמַח, אֲבָל הַיּוֹם עָבְרוּ עָלַי מִשְׁבְּרִים וְגַלִּים, הֶפְסְדִים, יֵשׁ לִי עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת, הֲיָה לִי רִיב עִם מִישָׁהוּ, מָחָר אָנִי מִבְּטִיחַ שְׂאֵהֶיָה בְּשִׂמְחָה, אֹמְרִים לוֹ: לֹא, לֹא! אֵין הַשְּׂמִיחָה מִמִּתְּנַת לְאָדָם, לֹא כֵּל מִי שְׂשִׂמַח הַיּוֹם — שְׂמַח לְמַחֵר. תִּתְחִיל עוֹד הַיּוֹם, כְּמוֹבֵא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי מוֹתֵב"ן, חֶלֶק א', סִימָן עֶרֶב) עַל הַפְּסוּק (תהלים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׂמְעוּ", אִם אַתֶּם רוֹצִים לְשִׂמְעַ בְּקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לִידַע שְׂאֵין לָנוּ — רַק הַיּוֹם הַזֶּה, וְאִךָ שְׂזָה קֶשֶׁה, אֲבָל זו עָקֵר עֲבוֹדָתֵנוּ, לְהַפְּךְ אֶת הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה אֶל תוֹף הַשְּׂמִיחָה, וְזֶה יוֹצִיאֵנוּ מִהַגְּלוּת וּמִכָּל הַצָּרוֹת. אֵיזָה יִפִּי שְׂיִהוּדֵי שְׂמַח, אֲשֶׁר זֶה מְדַבְּקוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכוֹת ל.א.): אֵין עוֹמְדִים לְהַתְּפַלֵּל, אֶלָּא מִתּוֹף שְׂמִיחָה שֶׁל מְצוּהָ. אָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת שְׂמַח שְׂזוֹכָה לְקַיִם מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שְׂמַנִּיחַ תְּפִלִּין — אֵיזוֹ זְכוּת הִיא זו! יֵשׁ לוֹ מְזוּזָה, הוֹלֵךְ בְּצִיצִית, בְּזָקֵן וּפְאוֹת, אוֹכֵל כָּשֶׁר, שׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֵיזוֹ שְׂמִיחָה! וּכְשֶׁאָדָם שְׂמַח בְּמְצוּוֹת שְׁלוֹ, בְּזֶה מְגַלָּה טֵהַר

לָבָבו, שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְלָכֵן
 אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת שְׁמֹחָה, סִימָן א'): כְּשֶׁאָדָם
 עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, סִימָן שֶׁלָּבוֹ שָׁלֵם לְאֵלֶיקוֹ. אִשָּׁה
 שֶׁהוֹלֶכֶת בְּצַנִּיעוּת, גּוֹרֶמֶת שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה,
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְשַׁתַּבַּח עִם אִשָּׁה שֶׁלֹּא נִסְחָפֶת אַחַר
 אֲפַנַּת הַגּוֹיִים, אֲלֵא הוֹלֶכֶת בְּכִסּוּי רֹאשׁ, וְלֹא רוֹאִים שׁוֹם
 שֶׁעָרָה מְשַׁעֲרוֹת רֹאשָׁהּ, אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים
 (בְּרֻכּוֹת כד.): שֶׁעַר בְּאִשָּׁה עָרוּהָ; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי
 אוֹמֵר בְּסִפְרוֹ הַזֶּהר (נִשְׂא קכו): תּוֹנֵבֵא לִיתָא עַל בֶּר נִשְׁ
 שְׁמַרְשָׁה לְאִשְׁתּוֹ לִילָךְ בְּגִלּוּי שֶׁעַר, וְכָל הַעֲנִיּוֹת וְהַצָּרוֹת
 שֶׁבָּאוֹת בְּבֵית, הֵן מִחֲמַת שֶׁהָאִשָּׁה אֵינָה הוֹלֶכֶת בְּכִסּוּי
 רֹאשׁ, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁמְכַסֶּה שֶׁעֲרוֹת רֹאשָׁהּ, הוֹלֶכֶת
 בְּצַנִּיעוּת, שׁוֹמֶרֶת טְהָרַת הַמְּשֻׁפָּחָה — אֵיזָה יִפִּי הוּא
 זֶה! אֵיזָה שָׁכַר תְּקַבֵּל; לְאִשָּׁה יוֹתֵר קָשָׁה, כִּי סוּף כָּל
 סוּף הִיא מְסַתְּפֶלֶת סְבִיב, וְרוֹאֶה אֶת אֲפַנַּת הַגּוֹיִים
 הַמְּסֻתָּבְבִים בְּפְרִיצוֹת כְּחִיּוֹת, וְהִיא הוֹלֶכֶת בְּגֵאוּהָ
 וּבְגֵאוּן בְּשֶׁרוּוּלִים אֲרָכִים, כְּבַת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרָה, שֶׁלֹּא
 יִכְשְׁלוּ בָּהּ. בְּזֶה הִיא מְמַלֵּאת אֶת רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ
 שָׁמוּ! וְכֵן כָּל יְהוּדֵי הַמְּקִיִּים מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה,
 יוֹצֵאִים עָלָיו כְּרוּזִים בְּשָׁמַיִם: אֲשֶׁרִי הָאָדָם הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה
 אֶת רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (נִיגְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה לד, סִימָן ט'): לְמַדְתָּךְ תּוֹרָה דִּרְךָ

אָרץ, שְׁכַשְׁיָהּ אָדָם עוֹשֶׂה מְצוּה, יְהֵא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּלֵב שְׂמֵחַ. אִם אַתָּה כָּבֵר עוֹשֶׂה אֶת הַמְצוּה, תַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה, וּבְזֶה אַתָּה מְגַלֶּה שְׁלִבְךָ שְׁלֵם עִם אֱלֹקֶיךָ. וּבְכַרְט כְּשֶׁאָדָם בָּא וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֵיזוֹ זְכוּת הִיא זֶה! חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (פְּנִיחֻמָּא וַיְרָא א'): אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הֵיוּ זְהִירִים בְּתַפְלָה, שְׂאִין מְדָה אַחֲרֵת יָפָה הֵימְנָה, וְהִיא גְדוּלָה מִכָּל הַקְרָבָנוֹת, וְאֶפְלוּ אֵין אָדָם כְּדָאֵי לְעָנוֹת בְּתַפְלָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת חֻסָּד עִמוֹ, כִּיּוֹן שְׂמִתְפַּלֵּל וּמְרַבֵּה בְּתַחֲנוּגִים, אֲנִי עוֹשֶׂה חֻסָּד עִמוֹ. אֵיזָה לְפִי שֶׁל חַיִּים שְׂאָדָם זוֹכֵה לְדַבֵּר אֶל מַלְאָךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּלְבַקְשׁוֹ יִתְבַּרְךָ כָּל צָרְכָיו, הַצְדִּיקִים מְבַקְשִׁים אוֹתָנוּ, שְׁנַתְחִיל לְדַבֵּר אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנֵה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר הַנְּבִיא (הוֹשֵׁעַ יד, ב): "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד הַיְיָ" הַאֱלֹקֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעוֹוֹנֶךָ, קָחוּ עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל הַיְיָ"ה"; אוֹמְרִים עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לַח, סִימָן ד'): אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה שְׂרָק נְבוֹא אֵלָיו וּנְדַבֵּר לְפָנָיו. וְזוֹ מְצוּת עֲשֵׂה לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּלְבַקֵּשׁ כָּל צָרְכֵינוּ. וּבְזֶה תְלוּיּוֹת כָּל הַמְצוּוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם רָגִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲזִי יִבְקֵשׁ מִלְּפָנָיו: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, זַכְּנֵי לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת

מסופר הגון. רבונו של עולם, זכני שתהיה לי מזוזה
 בשרה על דלת ביתי, ותשמר אותי שלא יהיה לי פגע
 ונגע בתוך ביתי. רבונו של עולם, זכני לאכל רק
 מאכלות פשרים בלי שום פקפוק כלל, ולא יבוא לפי
 שום מאכל שאיננו פשר, שיש בו תולעים וחרקים.
 רבונו של עולם, זכני לשמור שבת ולא לחללה, ולהיות
 בשמחה כל השבת". אם אדם מרגיל עצמו לדבר כך
 אל הקדוש-ברוך-הוא, זו השמחה של כל המצוות.
 ולכן אומרים חכמינו הקדושים (פנחומא פזריע ה'): אם
 אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהם, אני מוסיף
 לכם שמחה; כי אין שמחה כשמחת המצוות, שאנו
 עושים רצונו יתברך. אם אדם היה יודע את זאת, היה
 כל-כך שמח, ומשמח את אחרים.

ג.

מעלת הזוכה לחזק תמיד אחרים ולהרבות בשלום הבריות

בני ובנותי היקרים! אינכם יכולים לתאר ולשער
 מה זה לחזק יהודים אחרים. לדאבוננו הרב, ישנם
 כל-כך הרבה עניים, שאינם מסיימים את יומם, והם
 מלאי חובות, ישנם הורים שכולים, ישנם אלמנות
 ויתומים, ישנם סובלי חלאים, וישנם סתם בני-אדם

שְׂבוּרִים, וּכְשֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לְחִזְקָם וּלְעוֹדָדָם וּלְשִׂמְחָם, וְלִהְשָׁלִים עִמָּהֶם, אֵין עוֹד מַעֲלָה גְדוֹלָה יוֹתֵר מִזֶּה. וּבְשִׁבִיל זֶה בָּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַבְּרִיאָה, שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין כָּלֶם. כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (שַׁבַּת י'): שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁלוֹם; וְכֵן אוֹמְרִים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל שְׁלוֹם, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ. וְזֶה אָנוּ צָרִיכִים לְרְאוֹת — שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וְנִעְזֹר אֶחָד לְשֵׁנִי; בְּבֵית — הַבַּעַל לְאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה לַבַּעַל, אֵיזוֹ שִׂמְחָה זֹו כְּשֵׁישׁ שְׁלוֹם-בֵּית, אֶךְ כְּשֵׁישׁ מְרִיבוֹת בֵּינֵיהֶם, אֵינָם יְכוּלִים לְהִתְרַכֵּז בְּשׁוֹם דְּבָר, מְרִים חֲיִיָּהֶם מְאֹד, נוֹחֲלִים גִּיהֲנוּם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהַמּוֹת טוֹב מִחַיִּים כְּאֵלוֹ. וְלִהְפֹּךְ — מְתִי נֹאמֵר "וְחֵי בָהֶם"? כְּשֵׁישׁ שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבֵּית, אֵיזוֹ שִׂמְחָה הִיא זֹו, שְׂעוֹשִׂים שְׁלוֹם-בֵּית. אָנוּ עֹדִים הַיּוֹם לְכָל-כֶּף הַרְבֵּה קִטְטוֹת שְׁנִתְהוּוֹת בְּבִתִּים, וְתוֹצְאוֹתֵיהֶן הָרוֹת אֶסוֹן, עַד כְּדֵי גְרוּשִׁין, וְהַכֹּל מִתְחִיל מִשְׁטִיּוֹת וְהַבָּלִים, מוֹכּוֹחִים, מַדְבּוּרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ, שְׂזֶה אֲשֶׁר גּוֹרֵם אַחֲרֵי-כֵן לְכָל הַצָּרוֹת, וְתַכְף-וּמְיָד יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמִּתְעַרְבִים בֵּין בְּנֵי הַזּוּג, וְגוֹרְמִים לָהֶם לְהִתְגַּרֵּשׁ. בְּשָׂעָה שְׂאָנוּ יוֹדְעִים, שְׂשִׁשְׁנָם צְדִיקִים הַמוֹסְרִים נִפְשָׁם שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּבֵית, וְאֵינָם מְעוֹדְדִים גְרוּשִׁין. קוֹרֶה שְׂרָבִים, וּבּוֹדְאֵי אֵין זֶה טוֹב, אֲבָל אִם כָּבֵר יִשְׁנֵן אֵי הַבְּנוֹת, מְצוּה גְדוֹלָה

לַעֲשׂוֹת בִּינְיָהֶם שְׁלוֹם, עַד כְּדֵי כָף, שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (סֵפֶה נג): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁמִי יִמְחָה
עַל הַמַּיִם, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מְסַכֵּים שְׂיִמְחוּ אֶת שְׁמוֹ, הָעֶקֶר שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם
בְּבֵית. וְאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פְּנִיחָמָא יִתְרוּ יז), הִנֵּה
מְצִינּוּ שְׁעַל אַבְנֵי הַמְּזִבַּח אֲסוּר לְהִנִּיף בְּרוּזֵל. וְמָה אַבְנֵי
הַמְּזִבַּח שְׂאִינָן רוֹאוֹת, אִינָן שׁוֹמְעוֹת וְאִינָן מְדַבְּרוֹת, עַל
שְׂמִטְלוֹת שְׁלוֹם, אֲמָרָה תוֹרָה: לֹא תִּנִּיף עֲלֵיהֶם בְּרוּזֵל,
הַמְּטִיל שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה,
שְׂיִאֲרִיכוּ יָמָיו וְשָׁנוּתָיו; עַל-יָדֵי עֲשִׂית שְׁלוֹם-בֵּית, זוֹכָה
לְאֲרִיכוֹת יָמִים וְשָׁנִים. אָנוּ שׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם מְקָרִים
מְזַעְזָעִים, וְשׁוֹאֲלִים; לָמָּה זֶה מִגִּיעַ לָנוּ? ! מִי יוֹדֵעַ אִם
לֹא הָיָה בְּיָדֵינוּ הַכַּח לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ,
וְלֹא עָשִׂינוּ, אִם לֹא הָיָה לָנוּ הַכַּח לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין
יְהוּדִים וְלֹא דְרָבְנוּ אֶת זֹאת, יְכוּלִים לְגוֹר בְּיַחַד בְּבִנְיָן
מִשְׁתָּף, וְלֹא לְדַבֵּר עִם שְׂכָנִים, לְרִיב עִמָּהֶם בְּעֵבוֹר הַבְּלִי
הַבְּלִים וְכוּ', הִיִּתְכַן?! הֵן זֹו עֲצַת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם —
לְהִרְבּוֹת בְּמִפְלָגוֹת, פְּלָג, פְּלָג, לְפָלַג אֶת הָעָם. הַגִּיעַ
הַזְּמַן שֶׁנִּתְאַחַד יַחַד, עַל-יָדֵי שְׂמִיחַת הַמְּצוּוֹת, נִרְאָה
לְהִרְבּוֹת בְּמִצְוּוֹת, נִשְׁתַּדֵּל שְׂיִוֹתֵר יְהוּדִים יִשׁוּבוּ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, לְהַכְנִיס אֶהְבָּה בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, מָה
אֲכַפֵּת לִי דֶרֶךְ מִי הוּא חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה?! הָעֶקֶר שֶׁהוּא

חוזר בתשובה אל הקדוש-ברוך-הוא. כי זאת כל אחד ואחד צריך לזכור, שחזרה בתשובה היא רק אל הקדוש-ברוך-הוא ולא אל בני-אדם, לא אכפת לי על-ידי מי יש לפלוני התעוררות, אני צריך לחזור בתשובה שלמה רק אל הבורא יתברך שמו, ולא אל בשר ודם. ואם תלכו בצורה כזו, אז תהיו בשלום זה עם זה, ותעזרו זה לזה.

ד.

מעלת הזוכה לעשות חסד עם זולתו

בני ובנותי היקרים! על-ידי החסד שאדם עושה עם זולתו, זוכה לחיות חיים הטובים ביותר. למה באנו לזה העולם? להפיר את הקדוש-ברוך-הוא, כמוכא בזהר (בא מב.): בגין דאשתמודעון ליה; כדי שנזכה להפיר את הקדוש-ברוך-הוא פנים אל פנים, שנזכה לראות בכל דבר את הרוחניות חיות אלקות המחיה את זה הדבר, ואז נאהב את כל אחד, ונגמל חסד עם כל בריה. חכמינו הקדושים אומרים (ילקוט הושע, רמז תקכב): חביב עלי חסד שאתם גומלים זה עם זה, יותר מכל הזבח שזבח לפני שלמה; שלמה המלך הקריב אלף קרבנות בכל יום. אומר הקדוש-ברוך-הוא, החסד

שְׂיִהוּדֵי עוֹשֶׂה עִם יְהוּדֵי שְׁנֵי, שְׂוֵה אֶצְלֵי יוֹתֵר מִכָּל
הַקְּרִבּוֹת שֶׁהַקְּרִיב לְפָנָי שְׁלֵמָה. כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
רוֹצֵה שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין יְהוּדִים, וַיִּרְבוּ בַעֲשֵׂית חֶסֶד זֶה
עִם זֶה. אֲךָ אָנוּ עֲדִין רְחוּקִים מִזֶּה, וְלֹא נִטְעָה אֶת
עֲצָמֵנוּ, הָאֵם הַרְגָּלְנוּ לְהַקְדִים שְׁלוֹם לְכָל אָדָם? ! יְכוּל
לְעַבֵר אָדָם בְּרַחוּב וּלְהַפְגִישׁ עִם מֵאוֹת אֲנָשִׁים, וְלֹא
יְקַדִים לָהֶם שְׁלוֹם, וְעוֹד תִּהְיֶה בְּלִבּוֹ טִינָה עֲלֵיהֶם, לָמָּה
לֹא הַקְדִימוּ הֵם לוֹ שְׁלוֹם. אָדָם שֶׁדְּבוּק בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא וּמְכִיר אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וַיּוֹדַע מַה תְּכָלִית הַבְּרִיאָה,
הוּא יוֹדַע שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ אוֹהֵב אוֹתָנוּ, אֶת כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, וְעַל-כֵּן מְקַדִים שְׁלוֹם לְכָל אָדָם. וּמַהִי תְּכָלִית
הַבְּרִיאָה? אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא גִּשָׁא טז):
מִיּוֹם שֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שְׂיִהְיֶה
לוֹ דִּינָה בַּתְּחִתּוֹנִים; הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לְגוֹר
בֵּינֵינוּ, וְאֵיךְ? אִם נִדְבַר אֵלָיו, וְאִם תָּמִיד יִהְיֶה בְּפִינוּ
מְלָה טוֹבָה לְזוּלָת. וְזֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד יְכוּל לְקַיֵם; אֶחָד
יֵשׁ לוֹ חֲנוּת, תְּקַדִים שְׁלוֹם לְכָל קוֹנֵה שְׁנַכְנָס אֶצְלָךְ,
תֹּאמַר: "בְּרוּךְ הַבָּא", "אֵיךְ אַתָּה מְרַגֵּישׁ? ! " "מָה אָנִי
יְכוּל לְעֹזֵר לָךְ? ! " "הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶתְךָ" וְכוּ' וְכוּ',
וְכָךְ נִכְנָסִים בְּשִׂיחָה עִם אָדָם, וְלֹא יֶאֱרָךְ זְמַן רַב, וַיִּפְתַּח
אֶת לִבּוֹ הַכָּאוֹב; הַיּוֹם יִשְׁנֵם כָּל-כָּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים
שְׁבוּרִים וְרִצּוּצִים, מִחֲפָשִׁים אָדָם שְׂיוֹכְלוּ לְדַבֵּר אוֹתוֹ

ולספר לו מה שמעיק ומציק לו, אף מסכנים, אין להם
 אל מי לדבר. ולמה לנו לילך רחוק?! באו נתחיל
 בבית, יש לנו אבא ואמא קשישים, האם אנו הולכים
 לבקרם?! יכול לחלף שבוע, שבועים, חדש, ולא
 הלכנו אליהם. הורים יקרים, שגדלו אותנו, נתנו לנו
 מכל טוב, ויכולים לעבר שבועות שלא נראה פניהם,
 הכיצד?! ועל-כל-פנים לצלצל אליהם בטלפון,
 ולשאגלם לשלומם, גם זאת אין עושים, בשעה
 שאומרים חכמינו הקדושים (דברים רפה, פרשה ו', סימן ב'),
 שמצות כבוד אב ואם היא מהחמורה שבחמורות. וכן
 אומרים (תנא דבי אליהו רפה, כז): כל העולם כלו של
 הקדוש-ברוך-הוא, ואין הקדוש-ברוך-הוא מבקש את
 האדם אלא שיכבד אביו ואמו. האם אנו מכבדים
 אותם?! ולבל יהיו לנו טענות אחר-כך למה ילדינו
 מציקים לנו, למה איננו רווים נחת מהם, למה הם
 בורחים ועוזבים אותנו, ובכל יום מצלצלים אלינו
 ממוסדות הלמוד על התנהגותם הבלתי נאותה. הלא גם
 אנו איננו מכבדים את הורינו, ועל-כן גלף ונבקש
 מחילה וסליחה מהם, ונתחיל לכבדם, ולגרם להם
 קורת רוח, ולהשביעם רב נחת, אשר זו המצוה הכי
 גדולה, עד כדי כך, שבזמן שאדם מכבד אביו ואמו,
 אומר הקדוש-ברוך-הוא, מעלה אני עליהם כאלו דרתי

ביניהם וכבודוני (קדושין ל:). הקדוש-ברוך-הוא דר
 במקום שמכבדים אב ואם, ולהפך, רחמנא לצלן,
 במקום שאין מכבדים את ההורים, מגרשים, כביכול,
 את הקדוש-ברוך-הוא. ולכן אם אנו מדברים משלום
 ואהבה, צדקה וחסד, צריכים תחלה לכבד את ההורים,
 ולא יעבר יום אחד שלא נבקרם, ואם אנו גרים בעיר
 אחרת, לכל הפחות לצלצל אליהם בכל יום, למה יש
 לנו פנאי לדבר עם כל המי ומי, ורק להורים אין לנו
 זמן?! וכאשר נעשה חסד עם ההורים, ונשאל
 לשלומם, ונעזר להם, הילדים שלנו יראו דגמא חיה מה
 זה כבוד הורים, ואזי גם הם ישמרו בכבודנו, כי
 חכמינו הקדושים אומרים (ספה נו): שותא דינוקא
 בשוקא או דאבוה או דאמיה; אם הילדים מדברים דבר
 מה, צריכים לידע ששמעו את זאת בבית. ולכן חנוף
 הינו לחנוף עצמו קדם, אם נשמר עצמנו ממריבות,
 ממחלקת, מאי הבנות בתוך הבית, נשמר עצמנו לא
 להציק לשכנים, ואדרבה נעזרם ככל יכלתנו, איזה יפי
 של חיים הוא זה, ועליהם נאמר: "וחי בהם". שכנים
 חיים בצותא באהבה ורעות, אשר על זה אמר החכם
 מכל האדם (משלי כו, י): "טוב שכן קרוב מאח רחוק";
 יש לי אח בחוץ לארץ, או בעיר רחוקה, ויש לי שכן
 קרוב בבנין שלי, טוב לחיות עמו באהבה ובשלום,

שְׁכָנִים שְׁחֵימִים בְּאַחֲוָה וּבְרַעוּת, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא
 לְגוֹר בְּשִׁכּוּנְתָם, וּמְרַגְּשִׁים חַיִּים אַחֲרֵיהֶם, וְעֲלֵיהֶם נֹאמֵר:
 "וְחֵי בָהֶם"; וּבְאַמֶּת כָּלֵנוּ יְכוּלִים לְזָכוֹת לָזֶה, אִם רַק
 נִלְךְ בְּדֶרֶךְ שֶׁל חֶסֶד, לְהִרְבּוֹת בְּחֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת, לְעֶזֶר
 לְבְנֵי-אָדָם, וּבְפֶרֶט עֲכָשׁוּ, שֶׁלְצַעֲרָנוּ הָרַב, יֵשׁ כָּל-כָּף
 הָרַבָּה אֲלֵמָנוֹת וַיְתוּמִים, יֵשׁ כָּל-כָּף הָרַבָּה תִּינוּקוֹת
 שֶׁנִּשְׁבּוּ, מְסַכְּנִים, לֹא קִבְּלוּ חֲנוּךְ תּוֹרְנִי, מְסַכְּנִים,
 מְסֻתּוֹבְבִים בְּתַהוּ וּבַהוּ, בְּהֶבֶל וְרִיק, לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מְרַגְּשִׁים טַעַם הַחַיִּים, מְשַׁתְּמָשִׁים בְּסַמִּים וּבְסַפִּינִים, בַּר
 מִיָּנֵן, וְאִם נִקְרַבְּם אֶל הַתּוֹרָה וְנִטְעִימָם מִחֲנוּךְ תּוֹרְנִי,
 שֶׁל יְהוּדִית וְאַמּוּנָה, זֶהוּ הַחֶסֶד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁאֵנוּ
 יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם. עַל-כֵּן נִשְׁתַּדֵּל לְהַזְמִינָם לְבֵיתֵנוּ
 לְשֶׁבֶת, נֹזֶכֶה אוֹתָם בְּמַצּוֹת תְּפִלִּין, צִיצִית, צַדִּיקָה וְכוּ',
 נִרְאֶה לָהֶם אֶהְבָּה, וְנִנְזָכֶה לְהַחְזִיר אֶת כָּלֵם בְּתַשׁוּבָה. וְזֶה
 מֵה שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה — שֶׁנִּחְזִיק עֲצָמָנוּ יַחַד,
 וְנַעֲזֹר אֶחָד לְשָׁנִי, וְזֶה "וְחֵי בָהֶם", זֶה נִקְרָא חַיִּים,
 מְסַפִּיק הַשְּׁנֵאָה, מְסַפִּיק הַסְּתוֹת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם שֶׁתֵּל
 שְׁלִיחָיו בְּכָל מוֹשְׁבָה, בְּכָל עִיר, בְּכָל מְדִינָה, לַעֲשׂוֹת
 פְּרוּדִים בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עָלֵינוּ בְּכַח הַתּוֹרָה
 וְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכַח צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַדְּבוּקִים בְּאֵין סוּף
 בְּרוּךְ הוּא, לְלַכֵּת וּלְהַשְׁפִּיעַ עַל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְרִשְׁם
 יְלִדֵיהֶם בְּמוֹסְדוֹת שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁיִּקְבְּלוּ חֲנוּךְ עַל בְּרַכֵּי

הַיְהוּדוּת, עַל יְסוּדוֹת הָאֱמוּנָה הַצְּרוּפָה. הָבָה נַעֲשֶׂה חֻסֵּד עִם כָּלֶם, וְאִז נִזְכָּה שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׂרָה בֵּינֵינוּ, וְיִשְׁמַר אוֹתָנוּ. לָמָּה קוֹרוֹת לָנוּ כָּל הַצְּרוּת הַלָּלוּ? מִפְּנֵי שָׂאֵנוּ מְגַרְשִׁים אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵאֲתָנוּ, וְכִמּוֹ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ל"א, יז): "הֲלֹא כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי וּמִצְּאֵנִי הִרְעוֹת הָאֱלֹהִי", מְגַרְשִׁים אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵאֲתָנוּ, עַל-כֵּן אָנוּ סוֹבְלִים סָבֵל, כִּי אִם הֵיינוּ מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה בְּאַחֲדוּת אַחַת, וּמְחַזְּקִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, אֲמוֹת הָעוֹלָם הָיוּ לוֹמְדִים מֵאֲתָנוּ, וְעוֹזְבִים אוֹתָנוּ. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ל"ח, סִימָן ו'): גְּדוֹל הַשְּׁלוֹם שֶׁאַפְלוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה וְשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, אָמַר הַמַּקּוֹם, כְּבִיכּוֹל, אֵינִי יָכוֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, כִּיּוֹן שֶׁשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם; רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, אֲנָשִׁים הַדְּרִדְרוּ עַד עֲבוּדָה זָרָה, אֲבָל אִם אוֹחֲזִים עֲצָמָם בְּיַחַד, לֹא יְכוּלִים לְקַבֵּל עֲנָשׁ, כִּי אֲצֵל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָשׁוּב מְאֹד אַחֲדוּת וְאַהֲבָה. וְלָכֵן הָבָה נִפְסִיק עִם הַהֶסְתּוֹת הַפְּרוּעוֹת, שָׂאֵנוּ שׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם בְּכֻלֵּי הַתְּקַשְׁרֹת, אֲשֶׁר מְמַלְאִים אֶזְנֵינוּ עִם שִׁקָּר וְכֻזָּב, וְעוֹבְדִים עַל בְּנֵי-אָדָם. יִשָּׁנִים כְּאֵלוּ הַמְּקַבְּלִים מִשְׁכּוֹרוֹת 'שְׂמִנוֹת', וְכָל עֲבוּדָתָם — רַק הֶסְתּוֹת, לְהֶסֶת זֶה נֶגְדַּזְה וְכוּ'. הָבָה נִגְלֶה כָּל-כֵּן אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְכָלֶם, עַד שֶׁתִּבְטַלְנָה כָּל הַהֶסְתּוֹת הַפְּרוּעוֹת, וְנֵאֱהָב זֶה אֶת זֶה, וְנִשְׁמַח זֶה עִם

רפח

וְחַי בְּהֵם

זֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְגֹאֲלָהּ הַשְּׁלֵמָה, שְׂבוּא יָבוּא מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן
וְאָמֵן!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!